BIBLIOTECA REVISTEI LUNARE „LUMEA NOUĂ"
Director : MIHAIL MANOILESCU

Nr. 15

Românismul și dreptul său

Discurs ținut în Senat
la 3 Decembrie 1935

DE

MIHAIL MANOILESCU

Tip. Ziarului „Universul"
București, Str. Brezoianu, 23 — 25
1936

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BIBLIOTECA REVISTEI LUNARE „LUMEA NOUĂ"
Director : MIHAIL MANOILESCU

Nr. 15

1 APR 1935
Biblioteca Universității
ale 8660

Românismul şi dreptul său

Discurs ținut in Senat
la 3 Decembrie 1935

DE

MIHAIL MANOILESCU

383.061
B.C.U.- IASI 506295

Tip. Ziarului „Universul"
București, Str. Brezoianu, 23 — 25
1936

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Românismul și dreptul său

Discurs ținut la Senat la 3 Decembrie 1935

Domnule președinte, domnilor senatori!

Polemica, pe cât de pasionată, pe atât de măruntă, care s'a desfășurat acum înaintea dv., arată cât de necesară este discuția la Mesaj, pentrucă ea constitue în desfășurarea vieții parlamentare, singurul prilej adevărat pentru verificarea ideologiei formațiunilor politice, singurul prilej de expuneri doctrinare. Toate discuțiile care au loc la legile obișnuite se mențin, în mod necesar, pe un teren îngust; și numai cu prilejul acestei discuțiuni, în Parlamentul nostru și cu prilejul discuțiunii bugetului în Parlamentul francez, se pot face unele confruntări între faptele politice și între îndrumările politice, pe care diferitele formațiuni reușesc să le dea unei țări.

Preocupări doctrinare

D-lor, voiu discuta câteva puncte din interesantul Proiect de răspuns la Mesaj, alcătuit de către intelectualul de marcă, profesorul Ion Botez, căruia îi voiu face răutatea să-i amintesc că mi-a fost și mie profesor...

D-l profesor Ion Botez, raportor: Abuzezi

D-l profesor M. Manoilescu: Am desprins din acest interesant răspuns câteva puncte de doctrină, în afară de simplele, obligatoriile și banalele parafrazări ale Mesajului Regal.

Prima accentuare doctrinară pe care o găsim în acest Proiect de răspuns este ideia de continuitate. „Orișice regim de guvernare, de aici, din continuitate, își trage puterea de a lucra spornic pentru țară".

A doua urmă de doctrină: d-l profesor Botez recunoaște că s'a creiat, printr'o necesitate de fapt, doctrina economiei dirijate, așa că: „In fața libertăților individuale

se ridică dreptul de imixtiune a Statului, în numele colectivității".

In sfârșit, a treia constatare: „De fapt o soluție pare să răsară,, o soluție care este un miraj menit să dea satisfacție acestui principiu de continuitate: înființarea unui consiliu superior economic, un for economic suprem, de a cărei competință va depinde întreaga economie națională".

Deși aceste formulări doctrinare sunt așa de sobre, așa de sărace, totuși ele conțin un principiu revoluționar. Căci este revoluționar să constați, în vremea noastră, că Statul are alte atribuțiuni decât le-a avut până acum, că Statul este silit să facă economie dirijată, că Statul trebue să creieze organisme supraparlamentare, care să-i facă gorpodăria națională.

Și atunci, în fața acestor constatări, am avut o decepție. Această decepție vine din contrastul între caracterul revoluționar al constatărilor și caracterul, — să mă ierte d-l coleg Botez — așa de anodin al propunerilor, care se grefează pe aceste constatări.

Un lucru pe care trebue să-l recunoască oricine a trecut cu mintea deasupra evoluției secolului trecut și a secolului în care trăim, este acela că atunci când se schimbă condițiunile fundamentale pe care colectivitatea le impune Statului, este absolut necesar ca să se schimbe și organizarea Statului însăși. Dacă se schimbă funcțiunea, se schimbă și organul; aceasta ne învață logica, aceasta ne arată biologia.

Ei bine, d-lor senatori, ce aflăm, relativ la concepția de Stat a raportorului și — presupun — a majorității, al cărui spirit îl reflectează raportorul, ce aflăm în această privință din Proiectul de răspuns la Mesaj?

Se afirmă numai că am fi un Stat de „democrație rurală", ceea ce, vă mărturisesc, este cam vag, cam palid. In sfârșit, ni se mai recomandă încodată acest consiliu economic superior.

Prin urmare, acestea sunt singurele concluziuni pe care raportorul nostru le trage din niște constatări atât de revoluționare.

Și atunci, problema care se pune este aceasta: Nu se poate să constate cineva că Statul actual se găsește în fața unor probleme noui, că Statul actual este încărcat de atribuțiuni pe care nu le-a avut până astăzi și în același timp să declare cu satisfacție că Statul de azi, așa cum este, apare perfect corespunzător misiunilor care i se pun în sarcină!

Structuri noui de Stat

Am avut prilejul să arăt în acest Senat pentru prima dată în 1932, într'un mod foarte detailat și pentru a doua oară, în Februarie 1934, într'un mod mai schițat, care este

concepția pe care o reprezint în ce privește necesitatea de transformarea Statului, concepție care nu se va putea realiza decât pe calea unei reforme constituționale absolut radicale.

Veacul XIX-lea a fost clădit tot — și toate instituțiile politice care au răsărit atunci au avut acest caracter — a fost clădit pe separația dintre Stat și economie. Economia avea o desfășurare automatică în domeniul pur privat. Statul, reprezentând domeniul public, nu se ocupa cu desfășurarea vieții economice. De ce? Fiindcă exista o epocă fericită pentru popoarele Europei, în care subsistența popoarelor era realizată pe cale automată.

In veacul XX-lea, situația este radical schimbată. Pentru toate popoarele lumii există o mare problemă : problema subsistenței care trebue realizată prin coordonarea tuturor puterilor de realizare ale națiunii, coordonare asigurată prin unitatea și autoritatea Statului. Ne găsim într'o nouă ambianță, într'o nouă atmosferă, într'un nou spațiu economico-social și, deci, politic.

Și, atunci, dece este necesar ca Statul să fie schimbat ? Statul de astăzi era clădit pe interdicția oricărui amestec în viața economică. Statul de mâine trebue să fie expresia unei intervenții bine cumpănite și organizate în această viață economică.

Rezultatul pe care îl avem înaintea ochilor, rezultatul politic al acestui conflict dintre Stat, care este pretutindeni învechit și necorespunzător și între situațiile de fapt, care poruncesc ca Statul să-și ia atribuții organizatoare, îl vedem în revoluția politică, care a început — și e curios s'o spunem — cu Turcia. Două forme politice noui caracterizează Statele care sunt astăzi la avangarda lumii: *partidul unic*, care se confundă cu însuși Statul, (în locul multiplicității partidelor pe care o vedem la noi) și, a doua : *organizarea corporativă*. Partidul unic a apărut întâiu în Turcia, mai târziu în Italia, Portugalia și în Germania, iar anumite forme de viață unitară, autoritară, le întâlnim în Polonia, în Austria și în Ungaria.

Cât privește forma corporativă, ea este astăzi intrată organic în Statul italian, în Statul portughez și în Statul austriac.

Unde mai există, d-lor senatori — și aceasta este un lucru foarte important, — unde mai există astăzi în lume State care să fie organizate pe principiul multiplicității partidelor politice, care se alterează în chip haotic la cârma țării, aducând pretutindeni desorganizarea și discontinuitatea ? In Franța există un principiu de continuitate care nouă ne lipsește : este principiul persistenței parlamentului, timp de 4 ani. Noi prezentăm în această privință un adevărat record al transformărilor rapide, al dușurilor scoțiene, aplicate în chip sistematic unei economii naționale anemiate.

Stat țărănesc?

Dar, d-lor senatori, o obiecțiune s'a ridicat totdeauna împotriva ideei care se degajează de la început din expunerea noastră, ideia de a se muta centrul de greutate al Statului de la partide la *organele funcționale* care sunt corporațiunile și breslele: „noi suntem un Stat de țărani, cu 80 la sută populație rurală și la noi un stat corporativ a fi de fapt un stat țărănesc!"

Vă mărturisesc, întâiu, că nu cunosc ce este acest „stat țărănesc", despre care se vorbește atât și v'o mărturisesc cu mult regret fiindcă sunt amator de discuții doctrinare, discuții pe care, din nefericire, nu le am aci în țară, ci numai în diferite polemici în marile reviste din străinătate. Aș fi vrut ca, în această discuție la Mesaj, Partidul Național-Țărănesc, atât cât a mai rămas din el, să vină și să ne facă o frumoasă discuție doctrinară asupra statului țărănesc. Sunt unii din noi care n'avem nicio pretenție la o imediată guvernare și totuși am formulat în mod concret programele noastre, atât cele doctrinare cât și cele practice.

Și în acelaș timp, Partidul Național-Țărănesc, care vrea să vină la guvern, mâine, astăzi, ba chiar *ieri*, la 14 Noemvrie *(ilaritate pe băncile majorității)*, spre durerea noastră, nu a luat prilejul acesta admirabil al unei discuții la Mesaj, pentru a ne face o expunere asupra misteriosului stat țărănesc, spre care merg întrebătoare privirile noastre. *(Aplauze pe băncile majorității)*.

D-l Alfons Heroveanu: Nu este o ocaziune serioasă.

D-l profesor M. Manoilescu: Este regretabil din partea unui parlamentar țărănist să declare că discuțiunea la Mesaj nu este o ocaziune serioasă. *(Aplauze pe băncile majorității)*.

D-l N. Jechianu: In discuțiunea la Mesaj pe care o vom face mâine, vom arăta ce este statul țărănesc.

D-l Grigore Gafencu: In anul trecut, în discuțiunea la Mesaj, am lămurit problema statului țărănesc. Intr'o serie de cuvântări ținute în țară, șeful partidului și fruntașii lui, au lămurit ceea ce înțeleg prin statul țărănesc. Nu cred ca un partid să fi stăruit mai mult în mod mai limpede, în mod mai precis, în mod mai stăruitor, asupra a ceea ce constitue credința sa politică și programul său politic, ca Partidul Național-Țărănist.

Veți avea prilejul, ca în cursul acestei discuțiuni la Mesaj, când vom citi declarația noastră, ca încăodată să stăruim asupra a ceea ce credem că este statul țărănesc și asupra greșelilor pe care le-a făcut guvernarea actuală.

De aceea vă rog să nu criticați mai dinainte atitudinea pe care o vom avea noi la discuția la Mesaj.

D-l profesor M. Manoilescu: Eu știu, d-lor senatori, că

există două moduri de a prezenta o idee politică. Există un mod care duce la succes aparent, acela de a arunca maselor anumite formule superficiale și mistice. De acest mod de prezentare a ideilor suntem până astăzi sătui. Noi vrem o prezentare care să satisfacă minoritatea acea gânditoare din țara aceasta, care, atunci când înfățișează problema Statului, vede Statul în toată complexitatea lui infinită și dorește răspuns pentru toate întrebările atât de grele pe care le pune organizarea vieții de Stat.

Or, un asemenea răspuns nu l-ați dat. *(Apause pe băncile majorității).*

Statul corporativ

D-lor senatori, obiecțiunea aceasta a imposibilității unei organizări de breaslă într'un stat de țărani nu poate să rămână în picioare, fiindcă oricare ar fi repartițiunea populației într'o țară, funcțiunile naționale pe care le împlinesc diferitele clasele sociale și diferitele categorii de muncitori sunt aceleași. Nu interesează dacă țăranii sunt 80% sau 50% ; funcțiunea lor este aceeași. Un Stat modern are aceeași multiplicitate de funcțiuni naționale ori că se găsește la porțile orientului, ori că se găsește în fruntea civilizației.. Organizarea cât mai bună a acestor funcțiuni, începând cu armata și isprăvind cu funcțiunea economică a alimentării națiunii, organizarea acestor funcțiuni se prezintă la fel la toate popoarele lumii.

D-l C. Ceruleanu : Vă rog o întrerupere.

D-l profesor M. Manoilescu : Cu plăcere, dar să mă scuzați dacă în acest caz vorbirea mea va fi mai lungă.

D-l C. Ceruleanu : D-le Manoilescu, am înțeles așa: corporatismul nu are să țină seamă de număr, cu alte cuvinte, breasla cea mare, numărul, masa plugarilor va fi pe picior de egalitate cu altă breaslă, de pildă, a cismarilor, sau cu altă breaslă, a potcovarilor, sau cu altă breaslă a tinichigiilor. Vedeți, mie îmi era foarte mare teamă de teoria corpotismului, fiindcă are să înnece marea masă a țărănismului, țărănismul reprezentând 80% la noi, nu Partidul Țărănesc ci ocupațiunea țărănistă față de alte bresle, zic: ce au să facă celelalte corporațiuni, fiindcă au să fie înghițite de masa plugarilor.

D-l profesor M. Manoilescu : Răspund foarte scurt: am arătat altădată în Senat care ar fi structura unui Stat corporatist, bazat pe Cameră economică corporativă și pe un Senat social-cultural corporativ.

Am arătat cu acest prilej că *numărul* nu este singurul determinant în stabilirea deputaților, care vor reprezenta fiecare categorie socială; că dacă țărănimea ar fi reprezentată prin 40% sau 50% din deputați în Camera economică,

aceasta ar fi o reprezentare infinit superioară celei pe care o constatăm astăzi în cele două Camere legislative de astăzi.

Fiindcă, va conveni și d-l coleg Ceruleanu, că pentru a descoperi pe țăranii adevărați, în cele două Corpuri legiuitoare astăzi se cere un microscop foarte, foarte măritor. Atunci excesul în care se teme d-sa să nu cadă Statul viitor corporativ este tocmai excesul unei infime reprezentări a clasei țărănești care se vede în Statul de astăzi liberalo-democratic.

Revizuirea Constituției

Dar, trecând peste această obiecțiune, s'a vorbit de atâtea ori cu prilejul ideei de revizuire a Constituției, de inoportunitatea oricărei modificări, întrucât Constituția actuală nu ar împiedeca nici organizarea unei bune gospodării în Stat, nici — ceea ce este foarte important — ridicarea nivelului general al culturii și moralității publice.

Eu cred că în această se face o mare eroare.

Dacă examinăm cele două revizuiri ale Constituției, care au avut loc sub Carol I și sub Ferdinand I, vom constata că amândouă au fost făcute din motive sociale economice.

Revizuirea declanșată sub Carol I, imediat după campania din 1913, a vizat împroprietărirea țăranilor, prin urmare o reformă social-economică.

Revizuirea declanșată și executată sub Ferdinand I, de către Ion și Vintilă Brătianu, a fost o revizuire dictată de mobilul economic al naționalizării subsolului, fiindcă în afară de acest punct principal, Constituția dela 1923 seamănă aidoma cu Constituția anterioară. Și atunci noi socotim că oportunitatea revizuirii Constituției pentru vremea noastră va fi dictată tot de o cauză economică, de necesitatea de a organiza economia națională pentru noua ambianță mondială, în care orice țară trebue să se prezinte ca un bloc organizat al puterilor ei social-economice.

De altfel, regimul nostru juridic care derivă din Constituție este tot ce poate fi mai învechit. Ați văzut dificultățile constituționale pe care a trebuit să le întâmpinăm ca să poată trece prin controlul justiției legea conversiunii; ați văzut dificultățile constituționale care se nasc în fiecare zi când se pune problema organizării anumitor categorii economice, cum ar fi problema sindicalizării *obligatorii* pentru lucrători sau patroni.

De altfel însăși asigurarea continuității în guvernare este imposibilă sub actuala Constituție, care creiază regimul multiciplicității și alternării partidelor.

In sfârșit actuala Constituție și regimul ei mai are un mare defect este acela că pune alături două state : statul

mare defect; este acela că pune alături două state: statul *de drept* și statul *de fapt*.

Statul de drept este reprezentat prin miniștri, prin funcționari și printr'o anumită ierarhie, printr'un sistem de legi care fixează limite pentru mișcarea fiecăruia în cadrul interesului public.

Iar statul real este reprezentat prin clubul politic, de unde în mod constant pornesc ordine menite să turbure funcționarea statului legal.

Statul politic, Statul real, este infinit mai puternic de cât Statul legal. Dela tolerarea abuzurilor unui perceptor dela țară și până la alte abuzuri mai mari, în fiecare moment lucrează ca o influență perturbatoare constantă Statul real; clubul politic.

Românismul în noua Românie

Dar, d-lor senatori, nu voiu mai insista asupra acestei probleme ci voiu discuta o alta care constituie miezul acestei expuneri, o problemă pe care, cu regret, trebue să constat că d. senator Botez nu a relevat-o de loc. D-sa nu a relevat problema care sgudue astăzi sufletul generațiunilor tinere; nu a relevat una din problemele cele mai actuale și cele mai dureroase ale vremii, care lasă să se vadă o prăpastie între vieața parlamentară și între vibrațiunile sufletului țării.

Aceasta este problema drepturilor românilor în vieața economică și în toate manifestările culturale și sociale ale țării. Aceasta este și o problemă politică care nu s'a discutat niciodată d-lor senatori, așa cum ar fi trebuit, Corpurile noastre Legiuitoare. Este și o problemă de conștiință, fiindcă între raporturile noastre cu celelalte națiuni mai mici din cuprinsul României, noi nu înțelegem o singură clipă ca să invocăm puterea noastră și numărul nostru și să abuzăm vreodată de Statul acesta pentru a lua locul altora; dar în acelaș timp înțelegem să ne câștigăm în toate domeniile economiei naționale dreptul nostru, drept care este însăși rațiunea de a fi a acestui Stat, după cum voiu avea onoarea ca să vă arăt.

De ce s'a făcut, d-le președinte și d-lor senatori, România în granițele ei actuale? Cum trebue tălmăcită această minune a istoriei?

La baza României ca și a tuturor țărilor noui, stă principiul naționalităților.

Principiul naționalităților se reazemă pe trei postulate: fiecare națiune are o personalitate colectivă, unică și neînlocuibilă; această personalitate nu se poate manifesta nicăeri mai bine decât înăuntrul unui Stat întregitor și, în sfârșit, aceasta constitue forma cea mai bună de cooperare la civilizația lumei. Noi trebue dar să facem în această Ro-

mânie o demonstrație de superioritate a geniului românesc, în ziua când pentru prima dată în istorie suntem puși laolaltă, nu despărțiți, cum am fost atâtea secole. Dar, veți zice dv.: această teorie care pune accentul pe națiunea majoritară, parcă nu s'ar împăca cu tratatele minorităților. Aceste tratate dau anumite garanții minorităților.

Între națiunea-scop și minorități

Este timpul, d-lor senatori, ca și această chestiune să fie examinată cu răceala analistului, ca și această legendă să fie spulberată.

D-lor senatori, tratatele dela Versailles, dela Trianon și dela St. Germain nu au fost ca alte tratate din istorie, rezultatul unor combinațiuni politice și a unor relațiuni matrimoniale. Aceste tratate s'au clădit pe un principiu, pe o ideie de dreptate și de echitate etnică, pe ideia realizării unui optimum de distribuție a granițelor, în raport cu repartiția de fapt a populațiilor de diferite naționalități.

Dar, în orice tratat trebue deosebit — cum deosebesc juriștii în orice contract — două feluri de clauze: sunt clauze *esențiale*, care țin de scopul însuși al tratatului și sunt clauze *secundare*, care țin de anumite circumstanțe de fapt. Care este scopul însăși al tratatelor de pace? Este realizarea unor State, în care națiunea majoritară să fie întregită și să constitue o personalitate colectivă, liberă. Acesta este scopul tratatelor. A! că în situațiunea de fapt s'a întâmplat să existe pe aceste terenuri minorități? Ele sunt ceea ce s'ar putea numi — și o spun fără nicio răutate, căci este vorba de o analiză făcută cu simțul răspunderii și cu toată sinceritatea — ceea ce am putea numi „un defect de frumusețe", ein Schönheitsehler.

D-lor, ce vine să spună pactul minorităților în această privință? Vine să afirme că minoritarii, *ca cetățeni*, luați *individual*, au aceleași drepturi pe care le au și cetățenii majoritari. Nicăeri tratatele, și nici Liga Națiunilor, ale cărei jurisprudențe le-am examinat, nu vorbesc de minorități, ci vorbesc întotdeauna de cetățeni aparținând unei minorități. Este, dar, de făcut o distincție care nu are nimic subtil, o distincție foarte clară:

Din punctul de vedere al drepturilor *individuale*, minoritarii pot fi socotiți egali cu majoritarii; însă în ansamblul pe care-l constitue o țară, națiunea majoritară este singură *națiune-scop*. *(Aplauze prelungite pe băncile Frontului Românesc).*

Noi suntem națiunea-scop. Celelalte națiuni sunt numai anumite stări de fapt.

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Însăși jurisprudența Genevei este în sensul vederilor dv.

D-l profesor M. Manoilescu: Știu, fiindcă Geneva a refuzat în mod constant să admită plângerile *colective* ale minorităților, lucru care ar fi dat acestor minorități un caracter de Stat în Stat. *(Aplause pe băncile Frontului Românesc).*

Atunci, concluzia este aceasta: *oamenii* între ei, *cetățenii* între ei, luați individual, orișice origine ar avea, sunt egali; *naționalitățile* din cuprinsul acestei țări nu sunt egale între ele. Românii au o prioritate naturală, care derivă din calitatea lor de națiune-scop. Din fericire, d-lor senatori, din fericire, fiecare națiune care este minoritară în România este undeva majoritară. Ungurii sunt majoritari în Ungaria, Rușii sunt majoritari în Republica Sovietelor, Bulgarii în Bulgaria. Vă rog să vă duceți oricât de departe cu gândul! *(Ilaritate).* Este atunci foarte normal ca aceste naționalități să-și poată desfășura în plin o activitate care să însemne manifestarea geniului lor național, acolo unde sunt majoritare, unde sunt *în țara lor.* Și este firesc ca să dea pasul întâiu, aici la noi, națiunii majoritare. *(Aplause pe băncile Blocului Parlamentar Național).*

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Chiar d-l Gafencu se declară că este de acord.

D-l Grigore Gafencu: Nu este român care să nu fie de de acord. Dacă credeți că se pot face deosebiri între partidele românești pe această chestiune națională, vă înșelați.

D-l profesor N. Iorga: Este o deosebire de metode.

D-l Grigore Gafencu: Totul depinde de metodă.

D-l profesor M. Manoilescu: Eu voi fi mai fericit dacă d-l Gafencu va fi de acord și cu concluziile mele, care se trag ca o succesiune logică din această situațiune pe care și d-sa o recunoaște.

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Este de acord până la Ausnith. *(Ilaritate).*

D-l profesor M. Marinescu: Din păcate nu s'a făcut la vreme această distincțiune și de aceea Statul a arătat atâta timiditate și nu a îngăduit afirmarea puterilor națiunii românești.

In ultimii ani am văzut totuși o recrudescență sentimentală a acestui naționalism românesc. Am văzut-o întâiu stârnită, declanșată de către mizeria intelectualilor noștri. Dar nu ca o problemă trecătoare, provenită din șomajul intelectual, trebue înfățișată întreagă această chestiune națională, ci ca o problemă *permanentă*, rezultând din însăși actul de naștere al României.

Am moștenit în România, mai ales dincolo de munți, un grav desechilibru economic. Acolo minoritarii sunt într'o covârșitoare importanță în clasele care reprezintă dominația economică.

Este oare acest fapt rezultatul unui joc liber al for-

ţelor naţionale? Este rezultatul unui fair play, — ca să întrebuinţez o expresie plăcută d-lui raportor Botez? Nu. Situaţiunea moştenită în Ardeal este o situaţiune artificială rezultând din acţiunea sistematică a Statului de acolo, în favoarea populaţiei ungureşti şi evreo-ungureşti. *(Aplause pe băncile Blocului Parlamentar Naţional).*

Acolo, după ce am realizat această moştenire, cea dintâiu datorie a noastră era *să corectăm istoria* în toate păcatele şi în toate întârzierile ei. *(Aplause prelungite).*

D-l profesor D. R. Ioaniţescu: Numai d-l Gyarfas nu este de acord.

D-l Elemer Gyarfas: Dacă doriţi, pot să răspund şi acum.

D-l profesor M. Manoilescu: Am să vă ascult când veţi vorbi.

D-l Avram Nicolau: Dv. aveţi să vorbiţi la urmă. Aţi vorbit o mie de ani.

D-l Elemer Gyarfas: Dacă dv. doriţi, pot să vorbesc şi acum; dacă nu voiţi, nu vorbesc.

D-l Const. D. Dimitriu, preşedinte: D-lor senatori, vă rog să nu mai întrerupeţi.

D-l profesor M. Manoilescu: N'aş vrea să pun pe colegul nostru, d-l Gyarfas, în inferioritatea de a trata prin întreruperi o problemă care ar merita o desvoltare mai mare. Nu vreau să-mi dau această superioritate uşoară.

Şi atunci, d-lor, această situaţiune ne dădea anumite drepturi, ne dădea dreptul de a face o anumită politică naţională. Au făcut-o Cehii, au făcut-o Sârbii, au făcut-o Polonezii; noi n'am făcut-o, Trebue însă să fiu drept: am spus-o odată, şi am spus-o ca un omagiu, pe care-mi este plăcut să-l repet. A încercat cineva s'o facă; a încercat Partidul Liberal în guvernarea sa dela 1922—1926. Din nenorocire, încercarea s'a făcut cu mijloace slabe, cu metode pe care aş îndrăzni să le calific de naive, fără un plan, fără o energie şi iarăşi, fără o continuitate care, singură, ar fi putut garanta succesul. Şi am văzut cu durere, iubite d-le coleg Romniceanu, că această încercare n'a fost nici măcar reluată ca tendinţă, ca năzuinţă, în guvernarea actuală care durează de doi ani de zile. *(Aplause pe băncile Blocului Parlamentar Naţional).*

D-l profesor D. R. Ioaniţescu: Ca să fim drepţi cu Partidul Liberal, afară de gestul lui Ionel Brătianu, când la tratatul de pace a trântit uşa pe chestia statutului minorităţilor, niciodată Partidul Liberal, de atunci şi până acum, n'a avut o atitudine prin care să se ridice la înălţimea gestului lui Ionel Brătianu.

D-l M. Romniceanu: Dar tratul l-a semnat d-l Vaida.

D-l profesor D. R. Ioaniţescu: Dela tratatul de pace şi până acum nu s'a mai produs decât un singur gest, care să

pună în discuție drepturile Românilor, gestul d-lui Vaida, care acum s'a despărțit de Partidul Național-Țărănesc, pentru asigurarea drepturilor Românilor de baștină în propria lor țară. *(Aplause puternice pe băncile Blocului Parlamentar Național).*

Cumpăna dreaptă și dominația românească

D-l profesor M. Manoilescu: Și atunci, d-lor senatori, care sunt consecințele care se trag din această constatare care stă la baza nouei Românii? Este consecința că Românii au dreptul în orice domeniu *la o cumpănă dreaptă*, care înseamnă predominarea lor în toate domeniile vieții economice. *(Aplause pe băncile Blocului Parlamentar Național și parte din băncile majorității).*

Există două concepții în ce privește organizarea socială, economică și politică a unui Stat. Există o concepție numerică, aritmetică, mecanică: concepția democratică și există o concepție organică.

După concepția democratică, dacă ai majoritatea populației într'o țară, ai totul. După această concepție, un fruntaș al Partidului Național-Țărănesc, d-l dr. Lupu, un fruntaș pentru care am foarte multă simpatie, mai ales de curând *(ilaritate)*, a venit și a expus într'un răsunător interviev, teoria după care noi trebue să fim satisfăcuți cu predominarea rurală, iar elementele dela țară trebue să rămână la țară, pentru a întări caracterul românesc al populației noastre rurale.

Ne-am putea împăca, oare, vreodată, d-lor senatori, cu o asemenea teorie și cu consecințele care decurg din ea? Dar se poate, oare, ca un Stat să rămână românesc, când în el Românii nu au decât dominația satelor? In ce veac a existat — și avem aici un distins istoric în persoana d-lui profesor Nistor — în ce veac al istoriei și în ce țară din lume s'a văzut vreodată ca un popor să mai fie stăpân pe destinele sale, atunci când s'a mărginit să trăiască numai în mijlocul satelor și nu a pus o mână vânjoasă acolo unde, la toate popoarele lumii, se țin comandamentele națiunilor, în orașe?

D-l Grigore Gafencu: D-le Manoilescu, eu v'am declarat și dv. ați spus că sunteți satisfăcut — atunci când ați vorbit despre primatul românismului în țara noastră — că în această privință toate partidele sunt de acord. Ați venit la punctul de aplicare și pretindeți că d-l dr. Lupu ar fi declarat odată că țărănimea noastră trebue să rămână la țară, pentrucă acolo are cea mai înaltă menire a ei de îndeplinit.

D-l profesor M. Manoilescu: Da. Că tineretul intelectual al satelor să se întoarcă la sate....

D-l Grigore Gafencu : Nu cred că ați interpretat exact gândul d-lui dr. Lupu, care, în această privință, se confundă cu gândirea Partidului Național-Țărănesc.

Partidul Național—ărănesc, convins că satul este un izvor de energie, de putere și mai ales de naționalism sănătos în România, dorește ca satele, ca economia rurală să nu-și piardă importanța la alcătuirea Statului, ci dimpotrivă să și-o întărească.

Toate stăruințele Partidului Național-Țărănesc, care nu privește decât realitatea în față, sunt să dea acestei economii rurale a satului importanța pe care o merită în Țara Românească și, întărind ridicând importanța rurală, să dea în același timp acelui caracter național, pe care îl reprezintă țăranul, adevăratul său rol și adevărata sa menire în Țara Românească.

Ridicarea politică, economică și mai ales socială a țăranului român — țăran sănătos, luminat, element de muncă rodnică în această țară — este primul punct pentru triumful naționalismului în Țara Românească.

D-l Const. D. Dimitriu, președinte : Intrerupând prea des, se impacientează d-l senator Manoilescu.

D-l Grigore Gafencu : Ridicarea stării săteanului este o problemă mult prea gravă, pentru ca să nu o putem lămuri între noi. Nu trebue ca într'o chestiune atât de însemnată să poată exista un dubiu între noi. Am ținut să ridic vocea mea și să spun că în ceea ce privește primatul muncii naționale și a ideii naționale, nu există deosebire între partide, fiindcă toate partidele nu doresc altceva decât să întărească această individualitate națională a țării noastre, care este o chezășie de putere și de unitate pentru viitor. Punând accentul pe ridicarea satului, pe întărirea elementului rural, credem că am pus accentul pe tot ce este mai sănătos și național în această țară. *(Sgomot, întreruperi).*

D-l Const. D. Dimitriu, președinte : D-l senator Manoilescu nu mai îngăduie întrerupere.

D-l profesor M. Manoilescu : Cunosc această evocare idilică, bucolică, șanteclerică... *(ilaritate)* ...a vieții satului, pe care de sigur, nici talentul d-lui Gafencu nu se putea lipsi s'o facă. Dar, eu îl voiu întreba pe d-sa, dacă în aafră de această ideie, asupra căreia toți suntem de acord : primatul ridicării țărănimii noastre, Partidul Național-Țărănesc este gata să păsească la un program de românizare a orașelor României și a funcțiunii lor sociale ?

La aceasta l-aș ruga să ne răspundă cu o declarație pe care o așteptăm cu toată nerăbdarea.

D-l Iuliu Mumuianu : Deparazitarea industriilor.

D-l Grigore Gafencu : Nu m'am sfiit niciodată să dau răspunsuri precise.

Când am spus că ridicarea satelor și ridicarea țărăni-

mii trebue să slujească la întărirea sentimentului și a ceea ce este mai național în această țară, am înțeles, firește, că ridicarea acestui sat și acestei economii naționale rurale trebue să aibă, în primul rând, o înrâurire hotărîtoare asupra noastră.

D-l I. E. Linde: Nu așa cum ați înțeles să o faceți la 14 Noembrie.

D-l Grigore Gafencu: Ceea ce am zis este clar și n'am să revin asupra acestei declarații. Cred că puteți să fiți pe deplin satisfăcuți de ea.

Dacă dv. sunteți mai grăbiți, dacă dv. vreți să lăsați tot ce există astăzi la sate, toată mizeria economiei noastre rurale; dacă credeți că puteți întări un Stat puternic, organizând numai orașele și românizând numai orașele, lăsând satele numai așa, cum sunt astăzi, vă înșelați. *(Sgomot, întreruperi).*

D-l N. Jechianu: D-lor, îngăduiți-mi o completare la cuvântarea d-lui Gafencu. Nu am voit să rămână, cu prilejul acestei înălțătoare discuțiuni la Mesaj, și mai ales când ascultăm un discurs așa de frumos și de documentat al d-lui Manoilescu, nu am voit să rămână undeva credința că cineva din majoritate, fie din minoritate, fie după băncile acelea, fie de pe băncile de dincoace, că este altfel călăuzit decât în spiritul muncii cu toată stăruința pentru ridicarea clasei țărănești.

Dacă d-l Gafencu a făcut această întrerupere și a spus: „vrem ridicarea satelor", apoi să credeți că fiecare dintre noi vrem această ridicare a satelor și dacă este vorba de țărănism, eu făceam țărănism înainte mult de a face d-l Gafencu și nevoia satelor eu o cunosc mai bine ca d-sa. Trebue să spun, însă, că este între noi o deosebire de metodă: vrem ridicarea satelor, dar nu prin formule ideologice și prin programe de sute de pagini; vrem ridicarea imediată a satelor, dar nu menținând în același timp trusturile și cartelurile. *(Aplause prelungite pe banca minorității).*

Nu este posibil să vorbim de ridicarea clasei țărănești atâta timp cât sapa, plugul și toate uneltele țărănești se vând cu prețuri înzecite și vă rog să veniți să precizați care este politica dv. față de industria națională, care e politica dv. față de trusturi, care va fi politica dv. față de străinul care a venit și s'a introdus la noi în țară ca ariciul în gaura șarpelui.

Voci: Ausnith, Ausnith! *(Sgomot, întreruperi).*

D-l N. Jechianu: Nu se poate vorbi de ridicarea Statului țărănesc în asemenea condițiuni. *(Sgomot, întreruperi).*

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: Nu mai permit nicio întrerupere. Aveți cuvântul, d-le Manoilescu. *(Sgomot, întreruperi, pe băncile național-țărăniste).*

Voci: La ordine:

D-l Ilie Patraulea: D-le președinte, cer cuvântul.

D-l V. Rădulescu-Mehedinți: Vă rog să-mi permiteți o simplă explicațiune.

Voci: Să-l auzim pe d-l Manoilescu.

D-l Ilie Patraulea: Vă rog să ne dați cuvântul și nouă.

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: Sunt chestiuni așa de importante... *(Intreruperi).*

D-l profesor M. Manoilescu: D-lor, să auzim pe d-l președinte.

D-l V. Rădulescu-Mehedinți: Vă rog să ne dați cuvântul.

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: Te rog să aștepți să vorbesc eu întâiu.

D-l profesor M. Manoilescu: Nu aveți voie, în orice caz, să luați cuvântul înaintea d-lui președinte.

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: Eu vreau să fac această comunicare: o chestiune așa de importantă ca aceasta, și recunosc că este foarte importantă, nu se poate vida pe cale de întreruperi; ea merită o discuție amplă.

Nu se poate admite ca din această discuțiune să iasă învingători sau învinși pe calea întreruperilor. Este o chestiune prea mare pentru a fi astfel tratată.

De aceea rog pe d-l senator Manoilescu să-și continue cuvântarea, iar când d-l senator Gafencu va face dela tribună declarația sa, d-sa va putea lămuri atunci și această chestiune. *(Aplause puternice pe băncile majorității).*

D-l Ilie Patraulea: D-le președinte, d-l senator Jechianu, în întreruperea sa, ne-a adus mai multe acuzațiuni. Vă rugăm să ne dați cuvântul, două minute, pentru a răspunde.

D-l V. Rădulescu-Mehedinți: D-le președinte, cer cuvântul pentru a face o simplă declarațiune.

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: D-l senator Rădulescu-Mehedinți are cuvântul.

D-l V. Rădulescu-Mehedinți: In legătură cu întreruperea d-lui senator Jechianu, rog onorata majoritate să ia act de următoarea declarațiune: noi, Partidul Național-Țărănesc, am înțeles să ne abținem dela discuția dela Mesaj, deoarece conducerea partidului a găsit de cuviință că este mai bine să vă lăsăm să lichidați toate legile pe care vreți să le faceți, pentru a lichida regimul cât mai curând. *(Intreruperi, sgomot pe băncile majorității).*

Fiindcă, însă, problema care s'a pus este de o importanță hotărîtoare și fiindcă am fost astăzi provocați, ne luăm dreptul de a expune dela tribuna Parlamentului întreaga problemă a Statului țărănesc.

Cred, d-le Manoilescu, că nu se face un serviciu real acestei țări. Noi, toți membrii Partidului Național-Țărănesc, înțelegem să servim Statul țărănesc. Cine vorbește astfel cum s'a vorbit astăzi aci, nu a citit programul Partidului

Național-Țărănesc, pentrucă dacă l-ar fi citit ar fi găsit acolo expusă întreaga problemă a trusturilor și cartelurilor. D-l senator Jechianu greșește, deci, când aruncă în spinarea noastră acuzațiunile pe care le-a făcut.

Socotesc, d-le senator Manoilescu, că suntem de acord cu dv., în ceea ce privește înaltele preocupări față de elementul românesc și vă rugăm să credeți că această problemă nu se va putea rezolva numai prin discuțiuni juridice. *(Sgomot pe băncile majorității, întreruperi).*

Respingem, deci, cu toată energia, acuzațiunile care ni s'au adus astăzi aci. *(Aplause pe băncile Partidului Național-Țărănesc).*

D-l profesor M. Manoilescu: D-le președinte, d-lor setori, voiu rezista ispitei de a răspunde distinsului nostru coleg, d-lui Rădulescu-Mehedinți, tocmai pentru a nu voi să prelungesc o polemică, care a dus la o oarecare dezordine a expunerii și voiu continua firul cuvântării mele.

D-lor senatori....

D-l Ilie Patraulea: D-le Manoilescu. *(Sgomot, protestări pe băncile majorității).* O singură lămurire...

D-l Cristian Ciomac: Și d-l Patraulea vrea să fie subsecretar!

D-l profesor M. Manoilescu: Problema tineretului dela sate trebue să o punem numai în următorul sens: Nu vom spune tinerilor să rămână cu orișice preț la sate, ci le vom spune — mai ales celor mai buni dintre dânșii — să vină la oraș, să-l îmbogățească cu sufletul lor proaspăt. Dar, pentru aceasta va trebui să le pregătim aici în oraș alt culcuș decât acela al unei bănci în Cișmigiu...

Aceasta este marea problemă a Statului de azi: să creeze posibilități de muncă și de manifestare pentru acest tineret... *(Intreruperi).*

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: Vă rog, discuțiunea este atât de interesantă! De ce nu o lăsați să se desfășoare cu toată libertatea?

D-l profesor M. Manoilescu: Dealtfel, d-lor senatori, — nervozitatea dv. mi-ar fi îngăduit să vă spun chiar „doamnelor" senatori, *(ilaritate)* — o coincidență fericită face că ne găsim astăzi într'o epocă în care — prin deosebire de epoca liberalismului economic — nu mai triumfă în viața economică calitățile de abilitate și de șiretenie. S'a schimbat cheia succesului în viața economică. Intr'o economie organizată, nu mai cade accentul pe speculă, ci pe producție. Economia nu mai este o operă de schimb, ci o operă de creație; nu mai este un fenomen de exploatare, ci un fenomen de muncă. Pentru această viață economică nouă, Românii sunt infinit mai pregătiți decât au fost pentru viața economică de ieri, în care domina speculația. *(Aplause pe băncile Blocului Național-Țărănesc).*

D-lor senatori, un singur moment nu ar trebui să se arunce organizațiilor politice și tineretului care militează pentru această ideie a românizării, imputarea unor preocupări materialiste. Cucerirea economică a orașului nu înseamnă materialism, ci înseamnă crearea unei baze de putere, fără de care nu există nicio manifestare superioară în viața unui popor.

D-lor senatori, orice cultură se reazimă pe un sistem de mijloace și după cum vitejia nu se poate lipsi de arme, tot așa cultura nu se poate lipsi de puterea economică. Prin urmare, chezășia însăși a înfloririi culturii românești, stă în crearea acestei infrastructuri economice, de pe postamentul solid al căreia să-și ia sborul înaripat gândirea și puterea de înfăptuire românească. *(Aplauze pe băncile Blocului Parlamentar Național).*

D-lor senatori, în concepția organică a societății nu este destul să ai pe seama unui popor majoritatea, pentru ca acea țară să aibe caracterul pe care-l dictează această majoritate. Fiecare funcțiune este esențială ! Fiecare funcțiune, fie că este vorba de agricultură, de industrie sau de profesiuni liberale, fiecare este importantă pentru întreg organismul național. Și atunci, pentru a avea o țară într'adevăr românească, trebue ca toate aceste funcțiuni, esențiale ale țării să aibe caracterul românesc. Geniul național este multiplu. E necesar să-i dăm posibilitatea manifestării sale în toate aceste domenii multiple, care reprezintă sectoarele de gândire și sectoarele de acțiune ale unui popor. Cu atât este mai indicat atunci ca poporul românesc să cucerească și să păstreze toate aceste domenii, cu cât manifestările care consacră un popor, sunt prin excelență, manifestări colective purtând pecetea geniului nostru național, dacă noi Românii nu am avea predominanța în fiecare domeniu de activitate și de gândire a țării? Și astfel se naște în chip logic ideea predominării, nu numai generale, dar speciale și particulare, în toate corpurile constituite, care în țara aceasta își dau în fiecare zi prinosul gândirii și al muncii lor.

D-lor senatori, de aceea s'a făcut România-Mare. S'a făcut pentru a da această posibilitate largă, multiplă, variată, spiritului și geniului românesc ca să manifeste.

Concluziunea noastră este că dreptul nostru cel mai natural, născut odată cu țara în noile ei granițe, este dreptul nostru de dominare orișiunde. *(Aplause prelungite).*

Acest drept nu neagă garanțiile individuale date minorităților, dar pune drepturile colective în raport cu acest drept pe care-l are națiunea românească: cumpănă dreaptă, dreaptă dominațiune românească în toate liniile de acțiune.

Această teorie nu este o teorie ad-hoc, cu un caracter personal ; ea naște din ființa însăși a României de astăzi :

ea nu pornește dintr'un spirit negativ, ci dintr'un spirit de afirmare pozitivă a calităților acestui popor ; ea este imparțială față cu diferitele minorități ; ea n'are la baza ei nicio ură și niciun sentiment inferior.

Iluzia romanizării prin decrete

D-lor senatori, se pune însă problema : cum să ajungem la această cumpănă dreaptă în diferitele domenii ?

A ! Nu este deloc simplu. Căci trebue să ne ferim de sinistra iluziune a decretelor, atunci când este vorba de viața economică. De atâtea ori la noi o mare nădejde s'a sfârșit cu o mare dezamăgire din cauza acestei veșnice idolatrii a românului pentru puterea decretului !

Improprietărirea, cea mai frumoasă iluzie a generației noastre — aș zice, fără răutate față de unii colegi : a generației *lor* —împroprietărirea s'a sfârșit, trebue s'o mărturisim, cu o mare înfrângere. Și aceasta fiindcă am lăsat-o să se oprească la un decret. A doua zi după decret trebuia să vină acțiunea cea mare, care să facă din decret o realitate vie, care să facă din hotărîrea de simplă împărțeală, un isvor de viață nouă pentru satele acelea către care merge gândul îngrijorat al nostru al tuturora.

Spunea d-l Slătineanu, în frumosul d-sale discurs, că tot ce s'a făcut în țara aceasta a însemnat solicitudine pentru țărani și pentru meseriași. Și aceasta o spunea în raport cu unele afirmări ale mele, care apăreau de o îndrăzneală neuzitată, judecând după o citare trunchiată dintr'un volum al meu publicat în străinătate.

Da, nicăeri nu s'a văzut mai multă solicitudine ia o clasă superioară, mai multă lepădare de sine — ca să întrebuințez cuvântul biblic — ca la clasa superioară românească în momentul împroprietăririi. Numai că, țării tale— ca și lui Dumnezeu — nu este destul să-i dai numai materia; ci trebue să-i mai dai pe de-asupra și *sufletul* tău. Or, această clasă s'a desfăcut de pământurile ei, dar n'a știut să dea și spiritul organizator, care să facă rodnică această jertfă. De aceea, eu n'am vorbit nicio clipă cu brutalitatea aceea, care s'ar fi putut presupune din citirea discursului distinsului și talentatului nostru coleg, d-l Slătineanu. Intr'o sinteză, pe care am făcut-o, relativ la tipurile reprezentative ale diferitelor civilizații, am spus că tipul reprezentativ al civilizației liberale din secolul XIX-lea a fost cămătarul, după cum lozinca acesteia a fost : „jus abutendi". Dar n'am putut să mă cobor o singură clipă până la vulgaritatea și inechitatea de a numi tot ce este liberal, în sensul modern al cuvântului, cămătar...

Iată, d-lor senatori, de ce decretul singur nu ajunge. Și convingerea mea este că decretul cu timpul nu va ajunge

nici în materia profesiunilor liberale. Dacă am avea în mod obligator 80 la sută avocați români și 20 la sută avocați minoritari, oare am rezolvat ceva ? Cei 80 la sută avocați români vor fi fără procese, iar cei 20 la sută minoritari vor fi surmenați de cât lucru vor avea ! Pentru a da loc românilor, trebue schimbat altceva.

Profesiunile liberale sunt o manifestare secundară, iertați-mi cuvântul pedant : un epi-fenomen, grefat pe fenomenul de bază, care este structura economică a țării. Și, câtă vreme structura economică a țării și raporturile între diferiții factori economici rămân cele de astăzi, nicio nădejde nu poate fi într'un decret mântuitor.

Iată de ce cumpăna dreaptă trebue începută altfel și anume prin viața economică.

Or, aceasta nu este o problemă administrativă, ci una economică. Nu este o problemă mecanică, ci una organică. Nu este un început, ci este un rezultat. Nu este o măsură bruscă, ci una de durată. Nu este o problemă parțială, ci una de ansamblu.

Dacă Statul ar fi românesc...

Dar românizarea capitalului *se poate,* totuși, face. Căci în veacul nostru sunt condițiuni infinit mai lesnicioase decât pe vremea lui Eugeniu Carada și chiar a lui Vintilă Brătianu, pentru a pomeni aceste nume față de care nu voiu putea vorbi niciodată fără cel mai mare respect. In veacul XIX-lea, principiile liberale reduceau Statul la foarte puțin. Mijloacele lui de acțiune erau timide și aș putea zice, chiar morala socială a veacului nu îngăduia unele acte de energie din partea puterii centrale. Dar, se poate compara Statul — și când zic Statul, pun alături și acea mare instituțiune care ar trebui să fie alături de Stat, constituind completarea sa în opera de diriguire românească a vieții economice, care este Banca Națională — se poate compara Statul de astăzi cu cel din secolul al 19-lea ?

Ah ! în vremea noastră, ce nu poate face Statul și Banca Națională ? Terenurile petrolifere și toate concesiunile miniere sunt în mâna Statului. Furniturile Statului absorb jumătate din activitatea industriei. Tarifele vamale decid de soarta oricărei întreprinderi. Tarifele pe calea ferată pot da lovitura de grație, sau pot da înflorire oricărei ramuri din economia națională. Nu mai vorbesc de taxe și impozite și nu mai vorbesc mai ales de aceste două mari canale, prin care se poate transmite dela un organism central forță vie în orice întreprindere economică : regimul devizelor și scontul, faimosul scont.

Toate aceste mijloace existau infinit mai palid pe vremea lui Carada. Și atunci suntem ispitiți să ajungem repe-

de la o concluzie : *dacă la noi Statul ar fi românesc, viața economică superioară ar putea să devină în curând românească.*

Statul românesc! Nu prin miniștri ; nu prin funcționarii săi, ci prin *spiritul* său și prin îndrăsnelile sale legitimate, de drepturile despre care am vorbit înaintea d-voastră. Atunci, Statul și Banca Națională ar putea realiza, ca uriașul din poveste, în timp de cinci ani, ce nu se realiza altădată în cincizeci de ani !

Oare și cu această concluzie este de acord prea stimatul și simpaticul meu coleg, d-l senator Gafencu ?

Partidele destramă românismul

D-lor senatori, sub regimul partidelor concurente, din nenorocire — și nu fac din aceasta o vină nimănui, socotesc că păcatele *sistemului* sunt în această țară infinit mai grele decât păcatele oamenilor — în regimul partidelor multiple, alternate și discontinui. Statul dă totdeauna o primă de încurajare tuturor tendințelor minoritare și neromânești. Fiecare nouă alegere este un prilej de licitație. Bravul nostru coleg, d-l Gyarfas, știe foarte bine...

D-l El. Gyarfas : Singura dată numai cu dv. am făcut-o. *(Ilaritate).*

D-l profesor M. Manoilescu : .... că niciodată nu este mai prețuit decât pe vremea alegerilor. Niciodată minoritățile nu sunt mai la preț decât în vremea alegerilor, iar după aceia noi Românii suntem puși într'o situație neplăcută : ori ținem făgăduiala, de multe ori exagerată, cu care ne-am legat, ori dacă nu o ținem, nu este frumos. Acest joc este firesc, fiindcă partidele se găsesc în fața masselor solidare și compacte de voturi, pe care le prezintă anumite minorități.

Să nu mai vorbim și de altceva, să nu mai vorbim de alte concurențe, pe care și le fac partidele și oamenii politici, să nu mai vorbim de alte umilinți la care se coboară atunci când vor să capteze o anumită presă, care nu este românească. Și față de această presă se fac concesii, se fac scăderi de....

D-l Cristian Ciomac : .... de demnități.

D-l profesor M. Manoilescu : .... și de demnitate...

D-l Laurențiu Oanea : Vă lepădați de satana ?

D-l profesor M. Manoilescu : N'am de ce să mă lepăd. In tot trecutul meu mi s'a întâmplat o singură dată să fiu lăudat de o anumită presă. Și cu această ocazie, să-mi dați voie să vă povestesc o amintire, care privește și pe fostul șef al Partidului Liberal, regretatul Duca. Când am vorbit pentru prima dată la Mesaj, ca deputat și proaspăt subsecretar de Stat, în 1926, am debutat printr'o șarjă în contra Partidului Național-Liberal, șarjă în care porneam dela mi-

siunea naționalismului economic, care era rațiunea de a fi a Partidului Liberal și mă plângeam că această misiune nu este mai activ împlinită.

Cu acest prilej, am fost foarte aplaudat, am fost foarte răsfățat de o gazetă, care azi îmi suprimă numele, chiar cu prilejul unor simple reportaje dela diverse ceremonii: este vorba de „Adevărul".

A doua zi după acest discurs, l-am întâlnit pe culoarele Camerei pe regretatul Duca. Și dânsul mi-a spus o vorbă care m'a impresionat adânc: „D-le Manoilescu, ești tânăr, pot să-ți dau o învățătură. Să știi că ai făcut un mare păcat în contra românismului, fiindcă te-a aplaudat „Adevărul". *(Ilaritate).*

D-lor senatori, admițând însă că s'ar fixa un regim legal pentru menținerea unei proporționalități, unei cumpene drepte, ne întrebăm: *în regimul politic actual,* cine ar putea să-l aplice?

Dv,. știți foarte bine că avem o lege a migrațiunii și mai avem, d-le ministru de industrie, o lege pentru personalul românesc în întreprinderi, care se aplică în așa mod încât cu tot regretul voiu fi nevoit să fac o interpelare chiar înainte de Crăciun,asupra acestei grave chestiuni!

Ne găsim dar în fața unei grave situațiuni de fapt. Statul politic nu poate aplica o lege, care are un caracter mai riguros, probabil din cauza funcționarilor săi, care sunt prea sensibili la puterea economică a societăților străine cu personal de peste graniță.

Corporațiile întăresc românismul

Dar, dacă în fața lipsei de autoritate și de rigurozitate întâlnite la Statul actual și la funcționarii săi, am însărcina cu aplicarea principiului de proporționalitate și menținerea unei cumpene drept pe cei interesați, pe însăși breslele și corporațiunile respective? Am avea atunci întâiu o identificare perfectă a situațiunilor de fapt, fiindcă nu știu dacă știți, d-lor senatori că nu există astăzi nici măcar posibilitatea de a identifica lămurit și precis situațiunea de fapt a diferitelor ramuri din industria noastră în ceea ce privește proporția dintre români și minoritari. In al doilea rând, am avea un mijloc de control și un mijloc de pază. Fiindcă breasla este casă și o casă are uși. Aceste uși pot să fie sau închise sau chiar deschise, dar sunt, oricum, uși. Din potrivă, în regimul juridic actual, intrarea și ieșirea din ori ce profesiune este liberă, căci ori ce profesiune nu este o casă, ci — în afară de puține corpuri organizate — un adevărat maidan!

De aceia, d-lor senatori, *eu cred că după cum în Italia corporațiunile au împăcat antagonismele sociale, în Româ-*

nia ele vor împăca antagonismele etnice, realizând un echilibru etnic mai bun în cadrul fiecărei funcțiuni naționale.

Nu vreau să mai insist asupra posibilităților breslelor organizate de a rezolva problema delicată a excesului de minoritari, care trebue trecut dintr'o breaslă în alta breaslă.

O asemenea problemă delicată nu poate fi rezolvată decât prin sistemul organic care integrează viața economică și care este sistemul corporativ.

In orice caz, un lucru se constată: *partidele destramă viața românească, pe când breslele o unifică.*

Și v'aș putea da în acest sens un exemplu.

Am cinstea să fiu starostele unei bresle dintre cele mai positive și mai bine văzute în această țară: breasla inginerilor. Sunt președintele Asociației generale a inginerilor din România.

Ei bine, în breasla noastră, fiindcă nu există politică de partid — a existat pe vremuri o nuanță de politică, care a făcut bine acestei bresle, o nuanță liberală.

D-l dr. I. Costinescu, ministrul industriei și comerțului: Bine că recunoașteți.

D-l profesor M. Manoilescu: Da, dar cum? Era bazată pe principiul corporativ, fiindcă marele Ion Brătianu, ar fi îndrăsnit să dea ordine ori unde, numai în corpul tehnic lăsa mână liberă lui Saligny.

D-l dr. I. Costinescu, ministrul industriei și comerțului: Fiindcă făcea parte din breaslă.

D-l profesor M. Manoilescu: Tocmai. Ii lăsa caracterul de autonomie și autoritate acestei bresle de intelectuali.

Or, fiindcă la ingineri nu există influență politică de partid, Asociația Generală a inginerilor din România, în unanimitate s'a ridicat pentru ideia de proporționalitate și de cumpănă dreaptă. *(Aplause pe băncile minorității).*

Iar avocații, — această breaslă distinsă și de elită a țării, — fiindcă sunt infiltrați de politica de partid, nu pot realiza unificarea românească.

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Mai este și altă cauză: pentrucă din 12 mii de avocați cât are astăzi România Mare, 7 mii sunt străini minoritari și numai 5 mii români.

D-l profesor M. Manoilescu: Iar românii sunt divizați, spre regretul nostru.

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Aceasta este situația, pentru avocați, după cum pentru doctori situația este următoarea: la un total de 10 mii de doctori avem 4.500 de Români, iar 5.500 sunt străini. De aceea aceste două bresle nu sunt în momentul de față la înălțimea breslei inginerilor.

D-l profesor M. Manoilescu: Iată cum, d-le președinte și d-lor senatori, o constatare dureroasă nu poate fi negată: este aceea că partidismul distruge unitatea românească.

Unde lipsește spiritul de partid se reface unitatea noastră de neam.

Am asistat acum câteva zile la Cluj la o manifestare admirabilă, la o adevărată Alba-Iulia economică. Am văzut stând la aceiași masă oameni ale căror raporturi reciproce le veți cunoaște îndată ce le voiu evoca numele : d-nii Maniu, Vaida și Goga. Sub președinția marilor prelați ai Ardealului, s'a realizat un adevărat armistițiu, o Treuga Dei, în sânul populației românești din Ardeal și Banat.

D-l Grigore Gafencu : Dar aceasta nu a făcut ca cei despre care vorbiți să piardă caracterul de oameni de partid și nici n'au renunțat la ideia de partid, ceea ce însemnează că este posibilitate de înțelegere și între oamenii de partid.

D-l profesor M. Manoilescu : Imi este teamă însă că această manifestare să nu fie pe cât de frumoasă, pe atât de trecătoare și că aceiași oameni care au vorbit în același fel acolo, ducându-se acasă să continue vechiul joc de care suntem atât de obosiți și de care țara este istovită.

— Fiind ora 18, Senatul aprobă prelungirea ședinței.

D-l profesor M. Manoilescu : D-le președinte, d-lor senatori, convingerea mea este că deoarece fiecare epocă are imperativele ei și deoarece imperativul ceasului de față este această afirmare a românismului, se vor transforma instituțiunile, se va transforma Statul, se va transforma spiritul românesc în așa fel încât să se realizeze acest mult așteptat Stat totalitar românesc *(aplause puternice)*, care să rezolve problemele noastre în spiritul rasei noastre.

Politică externă cu cenzură

Nu voiu putea încheia, d-lor senatori, aceste considerațiuni, fără a face câteva scurte aprecieri asupra politicii noastre externe.

In această privință trebue să observ un lucru : Răspunsul la Mesaj nici măcar nu mai parafrează Mesajul, ci reproduce întocmai frazele Mesajului ca nu cumva, din greșeală, vreo virgulă să fie schimbată din ceea ce cu atâta casnă s'a ajuns să se fixeze în Mesaj.

D-l I. Botez, raportor : Noi înșine, în cadrul lumii, nu în Mesaj.

D-l profesor M. Manoilescu : Suntem unii dintre noi, d-lor senatori, care nu ne-am sfiit să schimbăm câteodată mai mult decât o virgulă în actele esențiale ale acestei țări și de aceea vom îndrăzni să discutăm puțin arătările din Mesaj și din răspunsul la acesta.

Cea dintâi observațiune pe care o voiu face în politica externă este, firește, una de ordin intern. Și anume, voiu vorbi de cenzură, de cenzura absolută, care se exercită în materie de politică externă în țara românească.

Se suprimă articole întregi; și nu articole care combat politica oficială a Statului, ci articole care examinează această politică, scrise de oameni care-și îngădue să gândească în politica noastră externă. Am aici un articol din revista mea „Lumea Nouă", suprimat complet de censură, articol scris de un distins și vechiu scriitor și ziarist, prietenul meu d-l Joldea Rădulescu.

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Un foarte distins colaborator al dv.

D-l profesor M. Manoilescu: Toți colaboratorii mei sunt distinși.

Și atunci, acest articol care, prin obiectivitatea sa, și aș zice, prin *eleganța* sa ar putea să figureze oricând în Times, acest articol a fost complet suprimat, ca o interzicere a însuși dreptului de a gândi în această țară în problemele de politică externă.

Unii consideră că această metodă realizează vechea tradiție românească.

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Ce amestec are opera d-lui Titulescu cu censura!

D-l profesor M. Manoilescu: Căci românii, deși sunt așa de politici, au avut totuși specialitatea ca în politica externă să dea întotdeauna mandat nelimitat. In vremea Regelui Carol I, politica o făcea Regele Carol I. O făcea întratât, încât fruntașii țării, afară de unul, au văzut pentru prima dată tratatul de alianță cu Germania, Austro-Ungaria și Italia, la Consiliul de Coroană din August 1914! Evident că acest tratat a avut pentru națiunea românească valoarea morală pe care trebuia să o aibe un tratat, care ieșea atunci prima oară din cutie. Sub Regele Ferdinand politica externă a fost făcută de către Ionel Brătianu. Iar sub Regele Carol al II-lea, nu voiu spune cum se face această politică, fiindcă poate o știți dv., și poate nu o știu eu. In orice caz, politica externă continuă să fie hermetică, iar intelectualității românești, i se interzice să se preocupe de destinele neamului, care întâiu *aici*, în acest domeniu, se hotărăsc.

Va zice cineva: dar censura o fac alții, censura o face Ministerul de Interne. Eu voiu răspunde că metoda diplomatică, prin excelență, este metoda de a face lucrurile neplăcute întotdeauna prin alții. S'ar părea că această interzicere permanentă la discutarea politicii externe, ar folosi celor care fac politica externă. Dar eu cred că nu folosește. De ce? Fiindcă și în țară și în străinătate, de pe urma acestei interziceri naște bănuiala că ar exista o puternică minoritate, cel puțin în partea gânditoare a națiunii, o puternică minoritate care nu s'ar împăca cu această politică. Or, în liniile mari ale politicii externe, desigur că toată țara este de acord cu politica care se face. De ce să dăm atunci

această impresiune, această bizară impresiune? Censura se institue de obiceiu împotriva minorităților puternice. De pildă, în Franța, nu a existat niciun fel de persecuție împotriva regaliștilor dela Action Française, fiindcă aceștia nu erau puternici. Astăzi însă, când ligile, crucile de foc și celelalte se ridică amenințătoare pentru regim, astăzi este pe cale să se pregătească însăși disolvarea acestor ligi. Prin urmare, există o lege politică: *se interzic numai cei puternici.* De ce să dăm țării și străinătății impresia că ar exista o minoritate, care constitue o opoziție puternică față de actele politicii noastre externe? De ce să scădem autoritatea morală a acestei politici, prin aceste excese păgubitoare și inutile?

Criza Societății Națiunilor

Dar d-lor senatori, politica Europei este dominată de un fapt de care, de câtăva vreme, nu se vorbește și care formează totuși cheea celor mai multe fapte de astăzi: este posibilitatea de apropiere dintre Germania și Italia.

Faptele sunt fapte și tendințele sunt tendințe. A le recunoaște, nu înseamnă a le aproba. Dar observatorul latent își dă seama că există o anumită identitate de situațiuni, care ar putea face ca aceste două mari popoare proletare aale Europei să-și dea într'o zi mâna.

Amândouă popoarele sunt lipsite de colonii; amândouă au sentimentul că sunt persecutate; amândouă sunt puternice, unitare și însuflețite; amândouă au regimuri care nu scad, ci sporesc vitalitatea națională. Iată de ce problema cooperării lor este pentru Europa problema problemelor.

Eu voiu susține, oricât de paradoxal s'ar părea acest lucru, că puțini oameni au servit pacea Europei de câțiva ani încoace, cum a servit-o dictatorul italian, Mussolini. De ce a servit Mussolini pacea Europei? Pentrucă dacă n'ar fi existat Mussolini, care a dat Italiei singura organizare menită să facă să trăiască populația sporită a Italiei într'un cadru așa de strâmt, Italia ar fi devenit de mult un element de dezordine europeană. Italia ar fi făcut toate nebuniile, ar fi exploadat de mult. Or, Mussolini a întârziat cu 13 ani explozia poporului italian. Aceasta este o constatare făcută într'o lumină strict obiectivă, departe de orice sentimentalism.

Franța, și mai ales Franța actualului ministru Laval, a înțeles foarte repede pericolul care rezultă dintr'o eventuală apropiere între Italia și Germania, apropiere care ar constitui un bloc central, făcut să nu poată să fie rupt oricând și de către oricine.

Dacă — și aceasta este problema esențială — Statele mari ale Europei, dacă Societatea Națiunilor, dacă lumea

întreagă va continua să oprească poporul italian în năzuințele sale legitime, atunci vom putea asista la această sudare între cele mai puternice popoare ale Europei Centrale, între Germania și Italia. Este o răspundere europeană, este o răspundere mondială, ca prin gesturi excesive să nu se împingă în această direcție. Noi vrem să jucăm nu numai un rol de interes românesc, ci unul european: nu mai vrem să fim Statul cu interes limitat, pe care așa de umilitor l-a proclamat pacea dela Versailles, ci vrem să fim un Stat cu interese nelimitate.

Ei bine, să avem conștiința acestei răspunderi europene, conștiința că nu trebue să contribuim și noi cu o părticică măcar la ceea ce ar constitui un fapt iremediabil, cu cele mai grave urmări pentru echilibrul mondial.

Societatea Națiunilor, de altfel, trăește o criză gravă. Eu aș zice că este mai gravă criza Societății Națiunilor de cât aceea a Italiei. Intâiu, pentrucă Liga s'a pus într'o situație de inconsecvență ne îngăduită marilor instituții care se reazămă pe un principiu moral. Nu este îngăduit să lași Japonia să împartă China în felii, felii, inventând împărați de operetă pentru aceste noi state vasale, puse în slujba intereselor materiale ale Japonezilor. Nu este permis să treci ușor peste aceste fapte și să-ți aduci aminte de datoria morală a Ligii de a împiedica agresiunea numai când este vorba de poporul italian.

Dar mai este altceva. Metoda însăși a Societății Națiunilor este, mai ales în lumina faptelor noui, un grav prilej de critică. Societatea Națiunilor nu poate trăi numai pe statu-quo și, mai ales, pe statu-quo colonial. Pacea lumii nu este o problemă de înghețare a raporturilor de echilibru actual între popoare. Sunt popoare care cresc și popoare care scad. Vitalitatea diferitelor națiuni determină raporturi noi, determină situații noi, mai ales în ce privește expansiunea în celelalte continente. Războiul, în aceste condițiuni, nu este numai o „monstruozitate fizică“ ; este și mijlocul *juridic*, singurul mijloc juridic cunoscut până astăzi în istorie, care permite să se consacre schimbarea raporturilor de forță și de vitalitate, pe care o înregistrează evoluția popoarelor.

Prin urmare, Societatea Națiunilor avea de dat un examen : acela de a soluționa pașnic o problemă dinamică, o problemă de creștere cum este aceea a poporului italian. Societatea Națiunilor trebuia să găsească mijlocul, pe care toată omenirea l-ar fi aplaudat, de a da o satisfacție legitimă unei probleme de biologie, fiindcă problemă biologică este orice mare problemă politică. Iată de ce se poate vorbi de o criză a Societății Națiunilor. Iată de ce nu se poate vorbi de statu-quo colonial ca de o situațiune ideală. Iată de ce interesul european, interesul românesc, este ca

armata italiană să iasă victorioasă din conflictul în care s'a angajat. *(Aplause pe băncile Blocului Parlamentar Național și pe o parte din băncile majorității).*

Dreptatea Italiei

Este în interesul nostru ca Italia să-și găsească dreptatea, să-și găsească satisfacția și să nu-i fure nimeni dreptatea ei. Acesta este și interesul Europei și al lumii. Pentru a ne feri de un nou război mondial, în *acest* sens ar trebui să lucrăm. Aceasta este datoria României, fără sentimentalism și fără evocarea Columnei lui Traian.

Dar d-lor senatori, se cuvine totuși să uităm orice sentiment față de Italia ?

Massa mare a poporului nostru, îndrăznesc să o afirm, este cu sufletul alături de poporul italian. Tot așa și intelectualitatea noastră. Țara noastră nu se conduce în această chestiune mare de amintiri istorice și de romantism, *ci de un sentiment de dreptate;* poporul nostru nu se gândește atât la originea noastră romană, cât socotește — în simplitatea și rectitudinea sufletului lui curat — că *Italia are dreptate.*

D-lor senatori, ați văzut și aici în Senat manifestări atât de caracteristice. Ați văzut cum a vorbit d-l profesor Iorga. Aproape că-mi era greu să ating chestiunea aceasta în Senat, după ce a fost tratată de d-l profesor Iorga, așa cum știe d-sa să trateze marile chestiuni.

Eu am un îndreptar în politica națională: *în toate chestiunile mari d-l profesor Iorga are dreptate;* în chestiunile mici, care nu sunt pe măsura personalității sale, i se întâmplă d-lui profesor Iorga să mai facă și unele greșeli de apreciere ; dar în chestiunile mari să te uiți totdeauna la acest far al românismului și vei ști încotro trebue îndreptată corabia poporului românesc. *(Aplause pe băncile majorității și ale Blocului Parlamentar Național).*

Chiar în chestiunea națională, cred că nu va trece multă vreme și d-l profesor Iorga va fi alături de frontul românilor, care lucrează pentru isbândirea noului ideal național. *(Aplause pe băncile Blocului Parlamentar Național).*

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Deocamdată suntem siguri de d-ta.

D-l profesor M. Manoilescu : Dacă îmi primiți toate principiile din acest volum, atunci da.

(D-l Manoilescu arată volumul său „Le Siècle du corporatisme").

D-l profesor D. R. Ioanițescu: Stăm de vorbă, dar nu pe toate principiile.

D-l Const. D. Dimitriu, președinte: Negocierile nu se pot face aici.

D-l profesor M. Manoilescu: D-l președinte, ne atrage atenția că negocierile se fac mai târziu și, în orice caz, nu în public ca la bursă.

Dealtfel ați mai auzit în Senat pe doi distinși membri ai majorității: d-l senator Slătineanu și d-l senator Ceruleanu. Și ați văzut cum au vorbit, cu ce francheță, cu ce rectitudine, cu ce expresie de sinceritate, care pornea din adevăratul caracter reprezentativ al parlamentarului care nu ține seamă de contingențe oportuniste.

Ați mai văzut și altceva: marea presă românească, atât cât o avem, Universul, Curentul, Porunca Vremii, toată presa aceasta este alături de Italia. Oare, aceasta nu înseamnă nimic? Acest freamăt cu atâta grijă ascuns și comprimat de anumite oficine, nu poate să spună nimic pentru corectarea — poate cuvântul este prea mare — pentru *adaptarea,* pentru *nuanțarea* politicii noastre externe?

D-lor senatori, adversarii Italiei nu urmăresc aci în țară interesele românești, ci anumite adversități ideologice — căci împotriva Italiei este o luptă ideologică — (vedeți, eu îi tratez în modul cel mai elegant posibil pe acești adversari, deși poate și pentru motive de reciprocitate, nu ar merita totdeauna atâta eleganță). In adevăr, cine este împotriva ideilor de dreapta, cine este împotriva Statului totalitar, cine este împotriva ideii de afirmare națională, trebue să fie împotriva Italiei. Dar ce invoacă acești adversari? Revizionismul. D-lor senatori, în această privință voiu călca anumite uzanțe și vă voi da unele amănunte inedite în ceea ce privește intențiunea reală a lui Mussolini — nu aș putea zice a *domnului* Mussolini, pentrucă l-aș coborî — intențiunea sa reală privitor la România și la granițele sale.

Există în politica italiană o limită, există un „non possumus", există un „noli me tangere", pe care cei care au avut un contact direct cu guvernul italian, îl cunosc.

In această privință nu vreau să fac nicio exagerare. Dar d-l ministru de externe știe un lucru: că eu am fost de multe ori chiar în timpul opoziției, mult mai bine informat decât plenipotențiarul d-sale la Roma — nu vreau să spun nimic de actualul ministru de acolo — și că acum trei ani l-am informat pe d-l ministru Titulescu de lucruri de care ministrul nostru la Roma nu avea absolut nici o cunoștință și, în nevinovăția lui, nici măcar o bănuială.

Sunt dar anumite lucruri care aduse în discuțiunea publică ar lumina chestiunea.

Dar, d-lor senatori, la urma urmei conflictul acesta între cine este? Intre Italia și Abisinia? — De sigur că nu.— *Este între Italia și Anglia.* Și, de altfel, nici nu pot să fac insulta poporului italian să socotesc că el se luptă cu Abisinia. El se luptă cu un dușman infinit mai puternic decât dânsul, cu Anglia.

Ei bine, aș vrea să evoc în memoria dv. o anumită împrejurare: oare în ce parlament european s'a depus o moțiune semnată de 192 deputați, prin care se cerea revizuirea graniței României în favoarea Ungariei? S'a depus oare în Parlamentul Italian? Nu! Ci *în Parlamentul Englez!*

Drumul nostru

Ei bine, atunci când voim să judecăm drept, și în spirit românesc, nu ar trebui să punem în cumpănă aceste lucruri?

D-lor senatori, cumințenia care este o însușire eminamente diplomatică, spune un lucru: *să nu rupem niciodată punțile;* să nu ne angajam pentru interese streine de unde nu putem să așteptăm nicio gratitudine, *să nu creiăm resentimente sigure pentru prietenii nesigure.*

Iar dacă va trebui să ajungem cumva la sancțiuni pe chestiunea petrolului, atunci va trebui să stăm de vorbă cu guvernul țării în această privință și să întrebăm: pentru ce, trebuie să plătim cu sacrificiile noastre o politică care nu este a noastră? Să întrebăm dacă este locul și timpul de a sărăci economia românească în puținul care i-a mai rămas viabil, în această industrie a petrolului, pentru a răspunde intereslor trusturilor englezești!

In orice caz, chiar dacă eu n'aș avea deplină dreptate, chiar dacă noi românii am apăra interesele noastre cele mai sfinte, împotriva Italiei, nu avem dreptul să facem ceea ce o bună parte din presă face în fiecare zi. Putem sta împotriva Italiei, nu putem o singură clipă să *insultăm* această nobilă și mare țară, fără a pierde orice demnitate. Nu putem coborî până acolo, încât în spatele unor soldați eroici să aruncăm în fiecare zi veninul unor calomnii infame și a unui dispreț, care *pe noi* ne maculează. *(Aplauze pe băncile opoziției).*

D-lor senatori, din tot ceea ce am spus aș' vrea să desprind o lozincă:

Și înăuntrul și în afară să știm ce ni se cuvine, să nu jignim dreptul și demnitatea nimănui, dar să ne apărăm dreptul și demnitatea noastră. Să fim „noi înșine", — cum spunea d-l raportor al Mesajului — și fără a ne uita prea mult spre apus, — cum ne-am uitat atât de des până acum, — fără a ne uita spre răsărit, — cum am început să ne uităm — să avem curajul de a fi noi înșine cu dreptul nostru indecriptibil! *(Aplauze pe băncile majorității și aplauze unanime pe băncile opoziției).*

BIBLIOTECA UNIVERSITATII -IAȘI-

REVISTA
LUMEA NOUĂ

Director : MIHAIL MANOILESCU

Colaboratori permanenți :

I. JOLDEA-RADULESCU — FLORIN ZAHARIA
ELENA MANOILESCU — CHRISTIAN PETRESCU
GRIGORE MANOILESCU — MIRCEA PIENESCU
CRISTEA NICULESCU

Revista „Lumea Nouă" apare la 20 a fiecărei luni

Abonații primesc gratuit, la cerere, publicațiile din Biblioteca Revistei „Lumea Nouă"

Administrația : Grigore Athanasiu, Str. B. Mussolini 27, Tel. 213/26

Biblioteca revistei „Lumea Nouă"

No. 1 MIHAIL MANOILESCU. — Revizuiri și anticipări
Discurs la mesaj în Senat

No. 2 MIHAIL MANOILESCU. — O lege economică reacționară
Discurs la legea Concordatului Preventiv.

No. 3 MIHAIL ȘI GRIGORE MANOILESCU. — Sindicalizarea legală a industriilor. *Expunere de motive și anteproect de lege.*

No. 4 MIHAIL MANOILESCU. — O activitate parlamentară corporativă
Patru discursuri în Senat din Decembrie 1932.

No. 5 MIHAIL MANOILESCU. — România, Stat Corporativ (epuizat).

No. 6 MIHAIL MANOILESCU. — Lupta Ortodoxiei împotriva materialismului.

No. 7 MIHAIL MANOILESCU. — În zodia organizării.

No. 8 MIHAIL MANOILESCU. — Regimul nostru fiscal
Asigurările sociale.

No. 9 MIHAIL MANOILESCU. — Spațiul economic corporativ.

No. 10 MIHAIL MANOILESCU. — Profesiunile libere în Statul Corporativ.

No. 11 MIHAIL MANOILESCU. — Filosofia și doctrina corporatistă.

No. 12 MIHAIL MANOILESCU. — Preoții și Profesorii în Statul Corporativ.

No. 13. MIHAIL MANOILESCU. — În apărarea industriei și comerțului

No. 14 MIRCEA VULCĂNESCU și MIHAIL MANOILESCU. — Tendințele tinerei generații.

No. 15. MIHAIL MANOILESCU. — „Românismul și dreptul său".
Discurs ținut în Senat la 3 Decembrie 1935

A apărut, de asemeni, între publicațiile Ligei Național-Corporatiste

MIHAIL MANOILESCU. — România Stat Național-Corporativ
(programul oficial al Ligei Național-Corporatiste)

I. JOLDEA-RADULESCU. — Țărănimea în Statul Național-Corporativ
(Statul Breslelor)

Aceste două publicațiuni cum și broșurile Nr. 10, 12 se trimit la cerere gratuit

Prețul 10 Lei